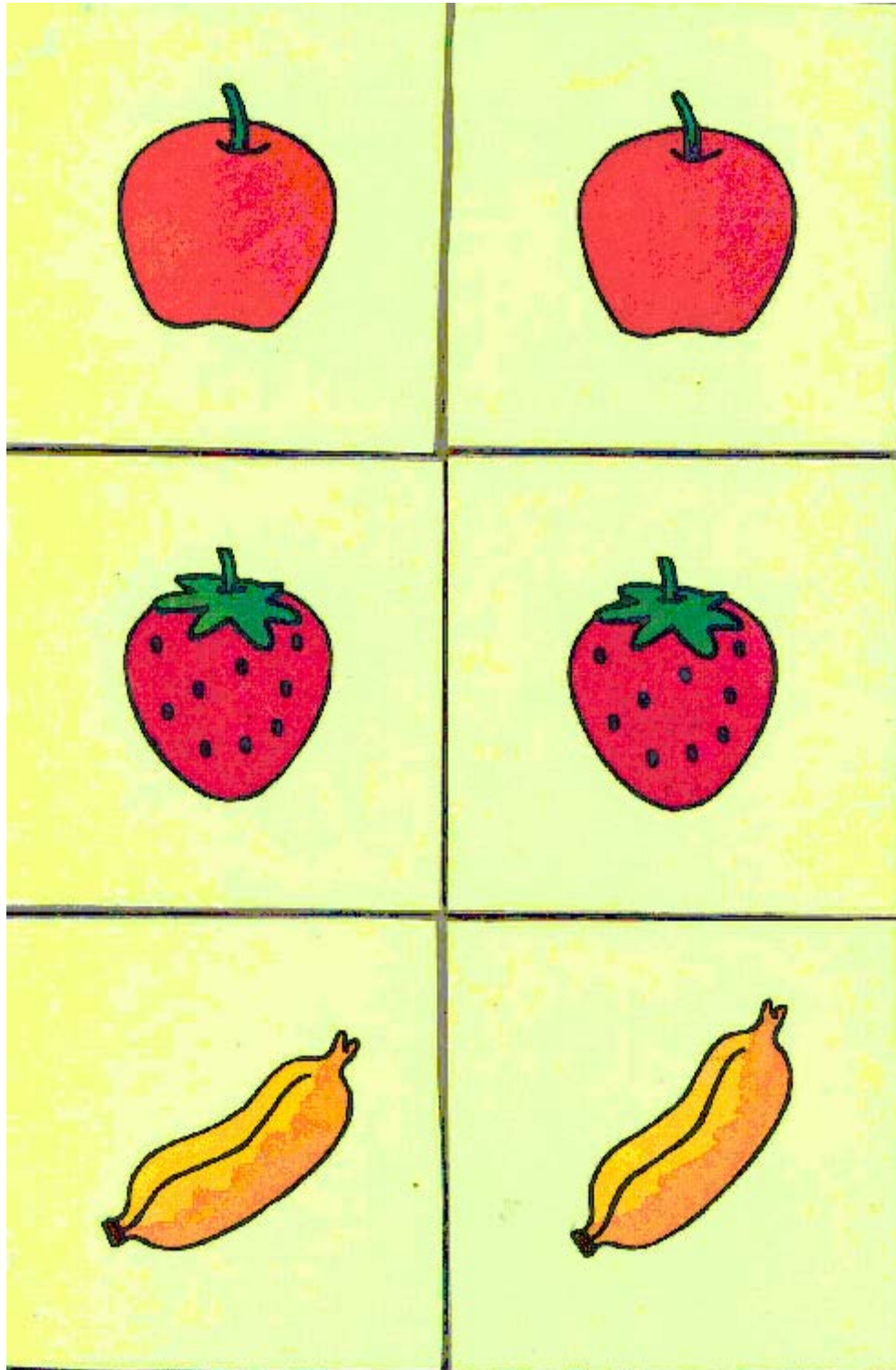

ภาคผนวก

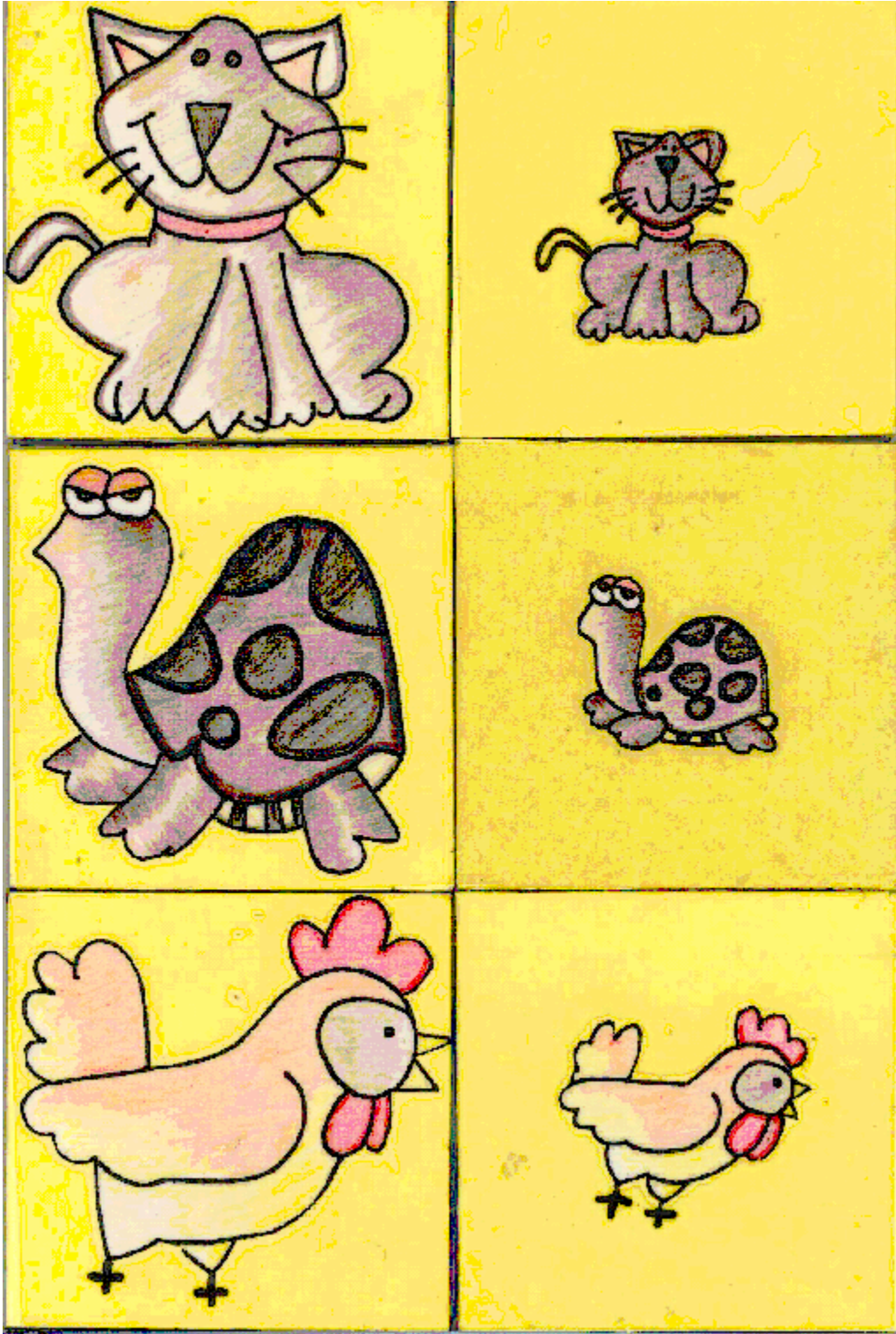
ภาคผนวก 1

ตัวอย่างเกมการศึกษา

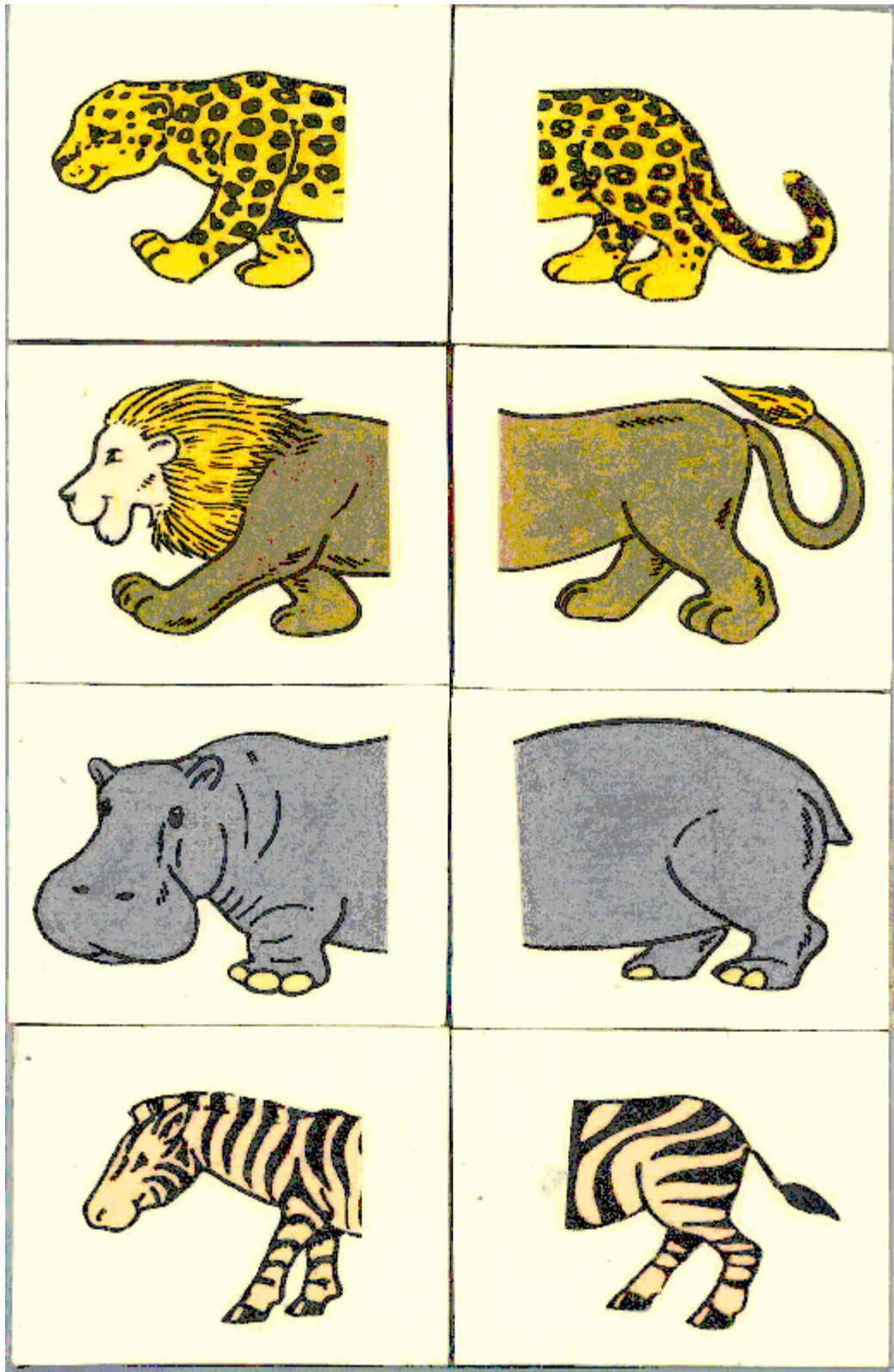
1. เกมจับคู่ภาพเหมือน

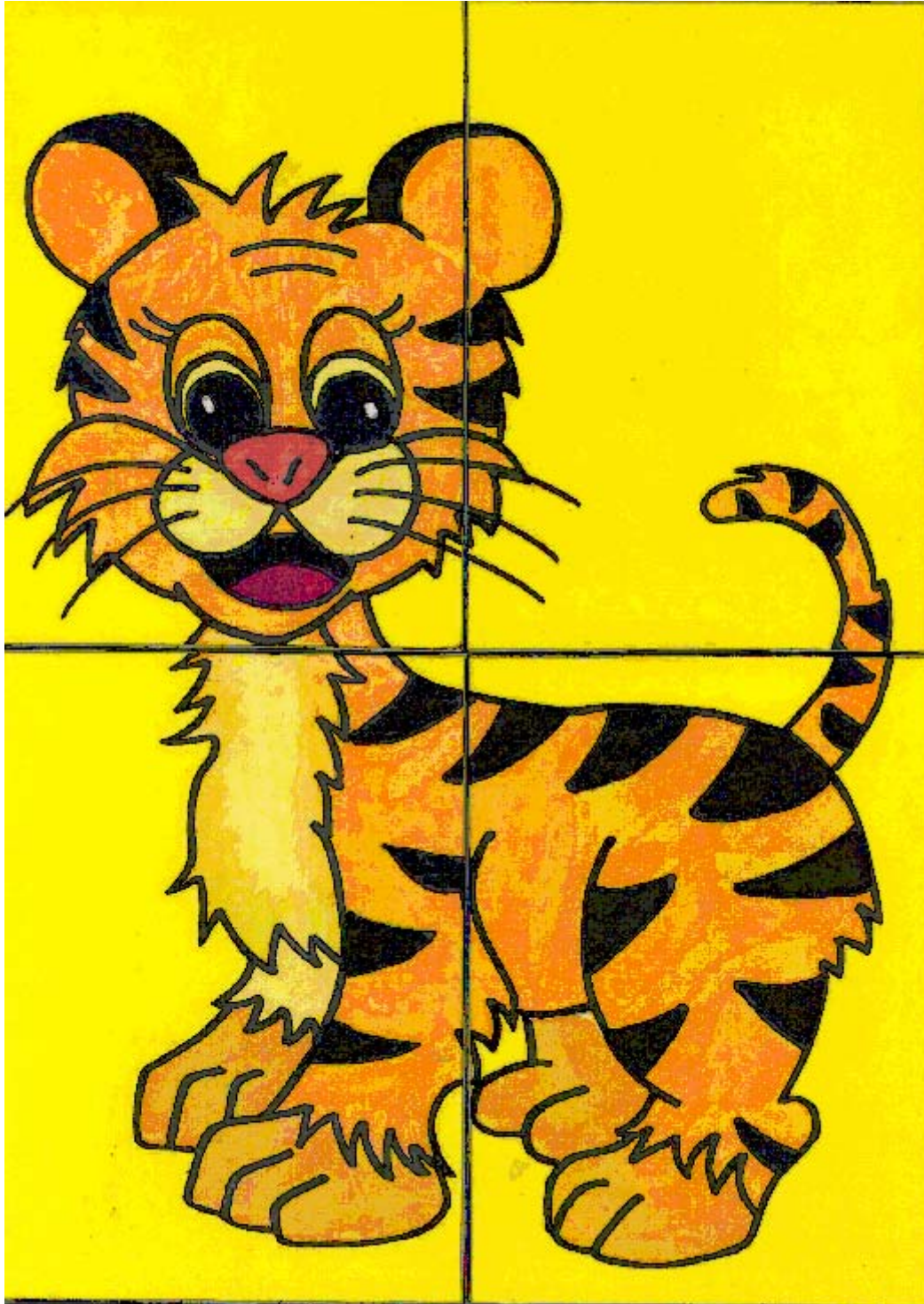
2. เกมจับคู่แม่กับลูก

3. เกมต่อภาพ

4. เกมต่อภาพสัตว์

5. เกมจับคู่ด้านหน้าและด้านหลัง

ภาคผนวก 2

ตัวอย่างการละเล่นแบบไทย

ตัวอย่างการละเล่นแบบไทย

กระป๋องนมชั้นหวาน

กระป๋องนมชั้นหวาน ตอกตะปูดัก้านไม้ยาว ๆ แต่อย่าตอกแน่น ต้องให้กระป๋องหมุนได้ นอกจากทำล้อยังใช้กระป๋องต่อเป็นตัวถังได้อีก จับก้านไม้บังคับรถกระป๋องวิ่งเลี้ยวซ้าย ตรงไปข้างหน้า เข้าป่าชั้นเขาได้ตั้งใจ ทำของเล่นเล่นเองน่าภูมิใจ ได้ออกกำลังกาย จินตนาการ สนุกจริง (ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548 ก, หน้า 26)

กระโดดเชือก

กระโดดเชือก เด็กมักเรียกสั้น ๆ ว่า “โดดเชือก” ใช้เชือกขนาดสักนิ้วก้อยยาว ๆ หน่อยสักสี่เมตร สองคนถือเชือกหัวท้ายยืนให้ห่างกันพอเหวี่ยงเชือกเหนือหัวแล้วตกโค้งเป็นท้องช้างเหวี่ยงไปอย่าให้หยุด เพื่อน ๆ เข้ากระโดดในวงเชือก ต้องกระโดดให้พอดีกับจังหวะเชือกเหวี่ยงกระโดดไปเรื่อย ๆ ใครกระโดดไม่ได้จังหวะ ทำเชือกสะดุดหยุดต้องผลัดไปเป็นคนเหวี่ยงเชือกบ้าง

เล่นสนุกอย่างนี้ นอกจากจะมีรอยยิ้ม มีเสียงหัวเราะยังฝึกการเล่น การงานที่ต้องประสานกันทั้งตนกับเพื่อน ๆ สนุกดี มีประโยชน์ด้วย (ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548 ก, หน้า 26)

วงล้อ

วงล้อกลม ๆ ทำจากไม้ไผ่ตัดให้ติดผิวเหลาเป็นเส้นให้อ่อนพอดัดได้เป็นวงล้อ ใช้เชือกรัดวงล้อไม้ไผ่ให้อยู่เป็นวง เด็ก ๆ ใช้ไม้ท่อนสั้นขนาดเหมาะมือ ตีวงล้อแล้ววิ่งตามบังคับวงล้อไม่ให้ล้ม บังคับฝีเท้าให้วิ่งทันวงล้อ บ้างวิ่งห่อแข่งกันก็สนุกดี (ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548 ก, หน้า 27)

ม้าก้านกล้วย

ผลกล้วยกินอร่อย ลำต้นเอาไปสับเลี้ยวหมู แขนกลางเรียก “หยวก” ยำกินอร่อย ใบตองเอามาห่อของ ก้านกล้วยเอามาทำของเล่น ทำเป็นม้าก้านกล้วย เด็ก ๆ ซี่ม้าก้านกล้วยด้วยความสนุก ด้วยจินตนาการ ตั้งต่างว่าซี่ม้าชั้นเขา ซี่ลงลำธาร ม้าก้านกล้วยกับสองขาพาไปทุกที่เอาก้านกล้วยทำดาบ เล่นฟันกันหลอก ๆ ทำเป็นก้านกล้วย ยิงทีละนัดหรือยิงรัว ใครถูกยิงไม่มีเจ็บเพราะเป็นก้านกล้วยมีแต่เสียงเปาะ เปาะ ไพเราะดี (ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548 ก, หน้า 27)

ว่าว

กระดาษว่าวหลากสี เหล่าไม้ไผ่เล็ก ๆ ตัดให้โค้งทำเป็นโครงว่าวอย่างดี ติดกระดาษทำตัวว่าวต่อคอกขึงพร้อมเชือกป่านอีกหนึ่งม้วน เตรียมเล่นได้ที่ ลมกำลังดี คนหนึ่งจับว่าวคอยส่ง คนหนึ่งสาวเชือกแล้ววิ่ง บังคับไม่ดี ว่าวตั้งหัวปักพื้น บังคับดี ว่าวพุ่งลอยฟ้าต้องลมบน ว่าวบนฟ้า เด็กบนดิน แต่เด็ก ๆ รู้สึกเหมือนได้บินไปกับว่าวบนฟ้า ส่งเสียงเฮฮาอยู่บนลานดิน (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548 ก, หน้า 26)

เล่นวิ่งเปี้ยว

เด็ก ๆ ต้องแบ่งเป็นสองพวก ใช้ไม้หลักปักให้ห่างกันสักสิบก้าวยาว ๆ แต่ละพวกยืนเรียงแถวตอนอยู่หลังหลัก เด็กคนแรกของทั้งสองพวกถือผ้าคนละผืน เมื่อให้สัญญาณพร้อมกัน ทั้งคู่ก็ออกวิ่งไปอ้อมหลักของอีกฝ่ายแล้วพยายามใช้ผ้าตีอีกฝ่ายให้ทัน

เมื่อวิ่งกลับมาที่พวกตนเองรออยู่ รีบส่งผ้าให้เพื่อนคนต่อไปถือผ้าวิ่งไล่ตีอีกฝ่ายให้ทัน หากใครถูกตีต้องออกไปนั่งรอ ฝ่ายไหนถูกตีมากกว่าถือเป็นแพ้

เล่นวิ่งเปี้ยวนี้ต้องรู้จักวางแผนจะให้ใครวิ่งไล่ใคร ได้คุย ได้ปรึกษา ได้ออกกำลังขาสุนัขจริง ๆ (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548 ก, หน้า 27)

เดินกะลา

กะลามะพร้าวสองซีกกับเชือกฟางหรือเชือกกระสอบอีกหนึ่งเส้นก็เป็นของเล่นได้ ผูกปมแล้วร้อยเชือกผ่านกะลามะพร้าวเจาะรู ขึ้นไปยืนบนกะลาคว่ำสองซีก หัวแม่เท้ากับนิ้วชี้เท้าหนีบเชือก ในขณะที่สองมือจับเชือกดึงให้ตึง

เมื่ออย่างเท้าออกเดิน มือก็ดึงเชือกให้กะลาลอยติดเท้าตามขึ้นมา มือเท้าและเชือกต้องประสานกันจึงจะเดินกะลาได้ไกล เสียงกุกกักกุกกักดังก้อง เดินจนเหนื่อยก็พักยืนบนกะลา นวดฝ่าเท้าไปในตัว (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548 ก, หน้า 27)

ลูกช่าง

ลูกช่างหมุนตัวอยู่ในวงที่เด็ก ๆ ซิดเป็นสนามประลอง ใครพอมีเงินก็ซื้อลูกช่างไม้ มีขายที่ร้านของเล่นใครมีฝีมือก็ทำเอง บ้างทำลูกช่างจากฝรั่งซึ้นก เก็บเอาผลดำ ๆ แข็ง ๆ เพราะเกรียมแดดคาคัน เอาตะปูยาว ๆ มาเสียบกันทะลุซึ้นฝรั่ง ใช้เชือกฝ้ายหรือใส่ตะเกียงแบบถัก พันตั้งแต่ปลายตะปู วนจนมิดลูกช่าง ปลายเชือกอีกข้างทำปมใหญ่ ๆ ใช้นิ้วซึ้นกับนิ้วกลางหนีบไว้

คาดคะเนน้ำหนักลูกช่างกับกำลังแขนให้ประสานกับการสะบัดข้อมือ เหวี่ยงลูกช่างพร้อมกระตุกเชือก ลูกช่างหมุนตัว ลูกช่างใครถูกกระแทกออกนอกวงอาจเสียน้ำนินดหน่อย บางครั้งลูกช่างถูกกระแทกจนแตก เพื่อน ๆ ก็ใจดีมีลูกช่างลูกใหม่ให้เล่นด้วยกัน (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548 ก, หน้า 26)

ฟันดาบ

กิ่งไม้ระเกะระกะกลางป่า เก็บเอามาทำเป็นดาบเล่นฟันดาบดูเหมือนต่างฝ่ายต่างทำร้ายกัน แต่ที่จริงนั้นเล่นฟันดาบต้องใช้ความระมัดระวัง รักษาจังหวะให้ดี จะฟันจะตีต้องประสานกัน เล่นฟันดาบจึงไม่อันตราย (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548 ข, หน้า 27)

โยนมะนาว

เด็กผู้หญิงไม่เล่นโดดโผน ซวนกันเล่นโยนมะนาว นำลูกมะนาวที่เตรียมมาโยนสูง ๆ ซึ้นฟ้าลูกมะนาวตกลงมาจะจมน้ำต่างคนต่างใช้มือวิกน้ำข้างหน้า สักพักลูกมะนาวลอยซึ้นมา ใครคว้าได้ก็จะได้โยนมะนาว (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2545, หน้า 27)

เรือใบ

อยากทำเรือใบต้องใช้กาบมะพร้าวนำมาตัดและปาดให้เป็นลำเรือ ใ้ใบไม้ใบใหญ่ ๆ ปักลงไปกลางลำเรือเป็นเรือใบอยากให้เรือใบลลยไปไกล ๆ เด็ก ๆ ต้องสังเกตว่าลมมาทางไหน วางเรือให้เข้าทางลม ใบเรือจึงกินลม ลลยไปไกล (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2545, หน้า 26)

ร่วมชูชีพ

เด็ก ๆ พกเชือกเส้นเล็ก ๆ กับผ้าเช็ดหน้ามาด้วย ตัดเชือกยาวสักสี่ศืบให้ได้สี่เส้น ผูกเชือกทั้งสี่เส้นกับมุมผ้าเช็ดหน้า ปลายเชือกสี่เส้นห้อยลงมา หาก่อนหินมาแล้วมัดด้วยเชือกถ่วงเอาไว้ แค่นี้ก็จะได้ร่วมชูชีพ โยนสูงขึ้นฟ้า ผ้าเช็ดหน้ากางออกแล้วลอยลงมา...สนุกดี (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548, หน้า 26)

โยนลูกยาง

ในป่ามีลูกไม้มากมายให้เล่น ต้นยางสูงใหญ่แขนงมองคอตั้งป่า ลูกยางปลิวลอยลงมา ปีกหมุนตัวราวกับเครื่องบิน ปีกหมุนกระจายเต็มฟ้า เด็ก ๆ เก็บลูกยางมาเป็นกอบเป็นกำ แล้วโยนลูกยางขึ้นฟ้า ลูกยางลอยลงมา ปีกหมุนตัว (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548, หน้า 26)

ชิงช้า

เชือกเส้นใหญ่เตรียมมา ท่อนไม้ก็ช่วยกันหา ใครป็นต้นไม้แก่ป็นขึ้นไปที่กิ่งก้านใหญ่ หย่อนเชือกลงมา คนข้างล่างช่วยกันผูกเชือกกับท่อนไม้เป็นชิงช้าช่วยกันแกว่ง แบ่งกันนั่ง นั่งชิงช้าแกว่งไกวใจหวิว ๆ แต่ก็สนุกดี (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548 ข, หน้า 27)

ซ่อนหา

ในป่ามีที่ให้ซ่อนให้แอบมากมาย จึงชวนกันเล่น “ซ่อนหา” ใครเป็น “คนหา” ต้องปิดตาแล้วนับหนึ่ง...สอง...สาม...จนกว่าเพื่อน ๆ ไปซ่อนตัวหมด “คนหา” จึงเปิดตา แล้วออกตามหาเพื่อนให้เจอ คนไหนซ่อนตัวไม่ดี “คนหา” หาเจอจะถูก “โป้ง” ใครแอบได้ดี แล้วมีโอกาสวิ่งมาแตะตัว “คนหา” แล้วก็จะรอดตัวไป (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2548 ข, หน้า 27)

ภาคผนวก 3

ตัวอย่างนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

นิทานเรื่องตัวเลขทำอะไร

1 ซีมด 2 รตน้ำตันไม้ 3 หวีम्म 4 คมดอกไม้ 5 ชับเครื่องบิน 6 กินข้าว
7 เป่าปี่ 8 ตีกลอง 9 นอนหลับ 10 จับปลา (ซีวัน วิสาสะ, 2547, หน้า 2 - 21)

นิทานเรื่องตามพ่อไปปลูกข้าว

เข้าตรู่ต้นฤดูฝน พ่อตื่นขึ้นมาแซ่ข้าวเปลือกสำหรับเป็นข้าวปลูก แม่ก็กูกูกูจอบหุงหาอาหาร ผมงกับน้องก็เตรียมแซ่ข้าวสำหรับใช้ปลูกด้วยเหมือนกัน เราช่วยกันคัดเมล็ดข้าวเปลือกที่ลานข้าว แยกเมล็ดข้าวที่ลีบแบนออกไป พ่อบอกว่าข้าวเปลือกที่ลีบ ๆ แบน ๆ ไม่เหมาะจะเป็นข้าวปลูกผมจึงตั้งหน้าตั้งตาเลือกเอาแต่เมล็ดอ้วน ๆ ใหญ่ ๆ พอสายหน่อยพ่อเตรียมไถเตรียมคราดอย่างแข็งขัน เราก็กเตรียมเครื่องมือของเราเหมือนกัน ส่วนเจ้าหูกขงดีใจที่จะได้ไปนาด้วยกันอีกครั้ง ท้องฟ้าครึ้มมาแต่ไกล พวกเราไปนา หมาสองตัวก็ตามมาด้วย พ่อใช้เจ้าหูกไถนา แต่เพื่อนบ้านของเราใช้รถไถ ผมเตรียมข้อมเตรียมกระป๋องมาด้วย เพื่อว่าจะได้จับปูจับปลาเอากลับบ้าน ขณะที่พ่อใช้คันไถลงมือไถนา ผมใช้จอบขุดดินเพื่อเตรียมน้าน้อย ท่าทางเจ้าหูกจะสนใจน้าน้อยของผมมากกว่า เราทำงานในนาจนถึงเวลาอาหารกลางวัน แม่หอบอาหารมาที่ทางนา ข้าวร้อน ๆ ส่งกลิ่นหอมฉุย แม้ฝนจะตกลงมา แต่ขาวนาอย่างเราก็กไม่เคยกลัวฝน เราเตรียมดินเสร็จภายในเวลาสี่ห้าวัน ข้าวปลูกที่แซ่ไว้ก็แตกรากออกหน่อพอดี น้องตื่นตื่นมากที่เห็นข้าวออกหน่อ เราจึงช่วยกันหว่านลงในน้าน้อย ต้นกล้าโตวันโตคืน พ่อเตรียมไถคราดผึ่นนาไว้รอดำข้าว หนึ่งเดือนผ่านไป ต้นกล้าก็โตพอที่จะถอนไปปักดำได้แล้ว พี่บ้าน้ามาช่วยกันดำข้าว พ่อกับแม่ก็ดำข้าวด้วยเหมือนกัน ส่วนน้องยังดำข้าวไม่เป็น ผมเลยดำให้ดูสิบห้าวันเท่านั้น ข้าวที่ปักดำก็แตกใบอ่อนตอนนี้จะเป็นเวลาที่ข้าวต้องการน้ำมากที่สุด และตามคันนาก็มีพีชผักขึ้นมาให้เราได้เก็บกิน เมื่อต้นข้าวเติบโตเต็มผึ่นนาเราต้องระวังปูจะมากัดกิน ผมและเพื่อน ๆ จึงออกนาทุกวันเพื่อมาจับปู วันนี้ข้าวในนาเขียวขจีท่ามกลางสายฝน พวกเรายังคงเฝ้าดูแลผึ่นนาอยู่เสมอเพื่อรอให้ถึงฤดูเก็บเกี่ยว (ปรีดา ปัญญาจันทร์, 2548, หน้า 2 - 27)

นิทานเรื่องดอกไม้ใกล้ตัว

หลานโมกะลุงมวล	มาชี้ชวนชมดอกไม้
ดอกเล็กและดอกใหญ่	บานชูช่อลอลอตา
แคแสด ส้มเหลืองปน	ตอนแก่ต้นแตกลายงา
ผักขึ้นสู่ฟ้า	ดูดั่งว่าแสนปรีดีเปรม
ลั่นทมขาว นวลหอม	ใบดั่งข้อมสีเขียวเข้ม
ต้นแก่ปุมปมเต็ม	รากใหญ่โตโผล่พื้นดิน
ชบา กลีบอบบาง	เกสรกลางดอกดั่งลั่น
มากสีไม่มีกลิ่น	บางดอกกลีบซ้อนสลับ
เฟื่องฟ้า สีสดใส	ดอกซ่อนในใบประดับ
เด็กเด็กถ้าจะจับ	ระวังหนามตามต้นนะ
เล็บมือนาง เหมือนใคร	ถักเถาไว้ไม่เกะกะ
ชมพูแดงขาวคละ	ดูจเล็บนางช่างแต้มแต่ง
ดอก หางนกยูงฝรั่ง	กลีบอบบางสีส้มแดง
ผักแก่กลับแข็งแกร่ง	ให้เด็กเล่นเป็นดาบยาว
เหลืองเข้มเป็นสีทอง	สวยน่านมองชื่อ ทองกวาว
บางถิ่นเรียก จาน ก้าว	และทองต้น ทุกคนรู้
ชมพูพันธุ์ทิพย์ บาน	เพียงไม่นานก็ร่วงพู่
กลีบดอกสีชมพู	ปูทั่วพื้นเป็นผืนพรม
คุณ เหลืองระย้าย่อย	ดูจโคมลอยล้อเล่นลม
ราชพฤกษ์ อีกชื่อสม	เป็นไม้เอกลักษณะไทย
ถึงวัน ประดู๋ บาน	พร้อมกันบานทุกดอกไป
ประหนึ่งมีหนึ่งใจ	ถึงวันร่วงร่วงพร้อมกัน
ตะแบก ชื่อแปลกดี	ช่อดอกมีหลายสีล้วน
ต้นเทาเป็นเงามัน	ผลแก่แตกกลีบเป็นพู่
บัวหลวง ในน้ำใส	ชูดอกใบผักให้ดู
กลีบขาวปนชมพู	สู้แดดฝนแสนทนทาน
ดอกไม้ใกล้ตัวนี้	ถ้าอยากมีอยู่ที่บ้าน
ปลูกพลันมีทันนาน	ออกดอกบานเต็มต้นเอ๋ย

นิทานเรื่องพ่อแม่มือใหม่กับไข่ 5 ฟอง

นี่คือพ่อจระเข้สุดหล่อและแม่จระเข้ที่กำลังตั้งท้อง
มองดูเหมือนจระเข้อ้วน ๆ
ทุก ๆ วันพ่อจระเข้จะเข้าครัว ปรุงอาหารดี ๆ อย่างสุดฝีมือ
ให้แม่จระเข้กิน เพื่อบำรุงให้ไข่ในท้องออกมาฟองโตสมบูรณ์
“อ้ออ้อจ้จ้ ขอบคุณนะจ๊ะพ่อ”
แม่จระเข้ตั้งท้องนานหกสัปดาห์
วันนี้แม่จระเข้พร้อมจะออกไข่แล้ว
“จะได้ไข่กี่ฟองนะ 1 ฟอง 2 ฟอง หรือว่า 3 ฟอง
พ่อจระเข้เดินวนไปเวียนมาตั้งตารอ
“เข้ามาได้แล้วจ๊ะ พ่อ”
“โอ้โฮ ตั้ง 5 ฟอง สวยสมบูรณ์ทุกฟองเลย ขอปใจนะจ๊ะแม่”
ระหว่างที่รอให้ไข่ฟักเป็นตัว พ่อแม่จระเข้มือใหม่
ต้องเตรียมตัว เตรียมใจ เตรียมของใช้
และของเล่นไว้มากมาย
ถึงจะวุ่นวาย แต่ทั้งคู่ก็มีความสุข
ใกล้จะครบสองเดือนครึ่งแล้ว
แม่จระเข้เฝ้าดูแลไข่บ่อย ๆ และรอคอยวันที่จะฟักเป็นตัว
ส่วนพ่อจระเข้ก็ทำของเล่นเตรียมไว้ให้ลูก ๆ ได้เยอะแยะแล้ว
“อู๊อู๊! พ่อ พ่อมานี่เร็ว ลูกตัวแรกกำลังจะออกจากไข่แล้ว”
แม่จระเข้ตื่นเต้นดีใจ
จากไข่ 5 ฟอง ฟักเป็นลูกจระเข้ 1 ตัว เหลือไข่ 4 ฟอง
“อืม! ลูกตัวแรกหล่อเหมือนพ่อเปียบเลย”
“พ่อ! อืม”
จากไข่ 5 ฟอง ฟักเป็นลูกจระเข้ 2 ตัว เหลือไข่ 3 ฟอง
แม่จระเข้จับด้วยความภูมิใจ
“ลูกตัวที่สองเพิ่งออกจากไข่
หางยาวใหญ่เหมือนพ่อจริง ๆ”
รออีกไม่นานลูกตัวที่สามก็ฟักออกมา

จากไข่ 5 ฟอง ฟักเป็นลูกจระเข้ 3 ตัว เหลือไข่อีก 2 ฟอง

1 2 3 ลูกจระเข้ 3 ตัว จะไปไหนจ๊ะ

อ้อ! พ่อจระเข้พาลูก ๆ มาที่สระว่ายนํ้า

“เกิดเป็นจระเข้ต้องว่ายนํ้าให้เก่ง ๆ “ พ่อจระเข้สอนลูก

“อย่าลืมหอกหางด้วย ดีมากลูก”

ลูกจระเข้ฝึกว่ายนํ้าอย่างสนุกสนาน

แม่จระเข้เฝ้าดูแลไข่อีก 2 ฟอง

ในขณะที่พ่อจระเข้ดูแลลูก ๆ

แล้วไข่ฟองที่ 4 ก็ฟักเป็นตัว

“ลูกตัวที่สี่จะพ่อ”

“เฮ! น้องตัวที่สี่มาแล้ว”

พ่อดีใจ พี่ ๆ ก็ดีใจ

ไข่ 5 ฟอง ฟักเป็นลูกจระเข้ 4 ตัว เหลือไข่อีก 1 ฟอง

แต่ทำไมฟองนี้ยังไม่ยอมออกมาจ่ะ

แม่จระเข้เริ่มกังวล

พอกับแม่เฝ้ารอ

พี่ ๆ ก็รอ

เมื่อไรน้องสุดท้องจะออกมาเสียทีนะ

ไซโย!

น้องสุดท้องออกมาแล้ว

ไข่ทั้ง 5 ฟองฟักเป็นลูกจระเข้ครบ 5 ตัว

แล้วพ่อแม่มือใหม่ก็เฝ้าเลี้ยงดู

ลูกน้อยทั้ง 5 ตัวอย่างมีความสุข

จำนวนนับ 1 – 5 เป็นจำนวนที่เด็กอนุบาลต้น ๆ ต้องรู้

แต่เพียงแค่ว่ามันยอมไม่พอ จะต้องเข้าใจด้วย

“พ่อแม่มือใหม่กับไข่ 5 ฟอง”

ช่วยให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้และเข้าใจเรื่องจำนวนนับ รวมถึงจำนวนที่เพิ่มขึ้นและลดลง

อันเป็นคณิตศาสตร์เบื้องต้น

นอกเหนือจากเรื่องราวน่ารักและอบอุ่นของครอบครัวจระเข้ (วิภาวี ฅจากทรงศักดิ์,

นิทานเรื่องเล่นริมน้ำ

เดินตามคุณตา	ไปหาที่เล่น
เข้าสายบ่ายเย็น	ไปเล่นริมน้ำ
ถอดเสื้อถอดผ้า	อย่ามัวแต่ยืน
ทำร่องโคลนลื่น	แล้วเล่นลื่นโคลน
ว่ายน้ําไม่แข็ง	อย่าเพิ่งแข่งขัน
หัดว่ายน้ําดูด้วยกัน	เกาะท่อนมะพร้าว
นุ่งผ้าให้ดี	ตีน้ําบุงบุง
เข้าใต้ผ้าถูง	ตีโป่ง ลอยตัว
ถอดผ้าขาวม้า	มาผูกท้ายหัว
กลั่นใจลอยตัว	หมาเนาลอยน้ํา
เล่นกระโดดน้ํา	ทำท่าเหินหวา
ท่าท่อมมะพร้าว	พุ่งหลาวลงมา
ตาตัดต้นกล้วย	ต่อเข้าด้วยกัน
ใช้ไม้ค้ำยัน	ล่องแพผจญภัย
เก็บไม้ไผ่มา	ให้ตาช่วยตัด
ท้ายติดใบพัด	เป็นเรือไม้ไผ่
เรือใบ ลอยไป	กางใบกินลม
เรือใบใครจมน	ขนมอดกิน
เจ้าชายเจ้าหญิง	อย่านั่งนิ่งฝัน
ช่วยก่อนช่วยกัน	ปั้นปราสาทโคลน
เกาะสะพานโหนด	เล่นโยนมะนาว
เหยียดตัวยาวยาว	เล่นขี่เครื่องบิน
อาบน้ําอาบท่า	ล้างหน้า หัว หู
คุณตาช่วยดู	สะอาดทุกคน
กลับบ้านดีกว่า	พุงนี้มาใหม่
อยากเล่นอะไร	ไปคิดกันมา (ปรีดา ปัญญาจันทร์,

นิทานเรื่องไปเที่ยวสวนสัตว์ด้วยกันนะ

ในวันที่พระอาทิตย์ส่องแสงเจิดจ้า ท้องฟ้าแจ่มใส
ครอบครัวเราชวนกันไปเที่ยวสวนสัตว์

มีดอกไม้หลากหลายสี
บานอยู่สองข้างทาง ส่งกลิ่นหอมชื่นใจ

ไชโย

พวกเรามาถึงสวนสัตว์แล้ว

คุณช้างอ้วนตัวใหญ่
ยื่นงวงมารับแอมป์เปิ้ลจากเราไป

อู๋ย คุณยีราฟคอยาว

คุณยีราฟยืนนิ่งเคี้ยวหญ้า หยับ หยับ

ตัวนี้เจ้าม้าลายจอมซน วิ่งวนไปวนมา

เราได้เจอครอบครัวคุณกระท่ายใจดีด้วยนะ

ส่วนสิงโตซีเซานอนกรนครอกพี ครอกพี

สิงโตชอบนอนตอนกลางวัน เหมือนคุณพ่อเราเลย

พีเสื้อส่งเสียงคำรามทักทายพวกเราดัง “โฮก!”

แล้วพวกเราก็กมาชมการแสดงของบรรดาสิงแสนซน

เมื่อเรามาถึงจึงถ่ายรูปกับลุงหมีใจดีเป็นที่ระลึก **แฮะ!**

ถึงเวลาอาหารกลางวันแล้ว หิวจังเลย หิวจังเลย

“อ้า อ้า อ้า”

พวกเรามาตั้งหน้าตั้งตาหารายอยู่ได้ร่มไม้อย่างเอร็ดอร่อย

แล้วจึงค่อยมาดูนกยูงแสนสวย

ราแพนหางระยิบระยับ ดูไปแล้วคล้ายพัดหลากสี

ส่วนตัวนี่คือนกอินทรี เจ้าแห่งท้องฟ้า

สงสัยฝันอยากบินท่องไปในท้องฟ้า

เราเห็นเจ้าหน้าที่นำขาน้ำอยู่ตามลำพัง

เอ๊ะ! นกกระเจอกเทศตัวสูงชะลูดยืนบนอยู่ตัวเดียว

“เมื่อไหร่จะออกมาเสียทีนะ เจ้าตัวเล็ก”

เห็นไหมจ๊ะ ไก่ฟ้าลายพริ้วทั้งตัวเลย

นกแก้วหางยาวแสนสวย
นกพิราบน่ารัก
พากันบินพริบขึ้นไปบนท้องฟ้า
คูลี! แม่ไก่ยัดคอขัน “เอ้กเอ้กเอ้กเอ้ก”
ส่วนลูกไก่สี่เหลืองส่งเสียงร้อง เจี๊ยะบ เจี๊ยะบ เจี๊ยะบ
“สวัสดิ์ดี เจ้านกช่างเจรจา”
มันก็ส่งทักทายเรากลับว่า “สวัสดิ์ดี สวัสดิ์ดี”
ถึงเวลากลับบ้านกันแล้ว
ระหว่างทาง โทไซนน้องชายฉันร้องถามว่า
“พ่อครับ ไม่เห็นมีไดโนเสาร์เลยนะครับ”
พูดจบโทไซนก็หลับหลับหงกหงิก ๆ ไปเลย
ครอกพี ครอกพี โทไซนเดินท่องไปในโลกแห่งความฝันเสียแล้ว
โทไซนคงจะฝันอย่างสนุกสนาน “ครอก” (ฮันแทฮี, 2548, หน้า 2 – 28)

นิทานเรื่องคุณฟองฟันหลอ

เช้าวันหนึ่ง คุณฟองตื่นขึ้นมา
เข้าห้องน้ำ.....
ล้างหน้าและจะแปรงฟัน
คุณฟองอ้าปากส่องกระจก แล้วต้องตกใจ
คุณฟองตกใจมาก จนไม่กล้าออกจากบ้าน
คุณฟองล้างหน้า กินอาหาร
แล้วหาหนังสือ “คู่มือปากและฟัน” มาอ่านทันที
เจ้าหมีตื่นขึ้นมาแปรงฟันเอง
คุณปลาทั้งสองก็แปรงฟันให้กันและกัน
คุณฮิปโปกับคุณจระเข้ยังไม่ได้แปรงฟัน
ทั้งสองตัวชวนกันไปไหนนะ
อ้อ! คุณฮิปโปกับคุณจระเข้ไปหาคุณช้างตัวใหญ่
เมื่อฟันขาวสะอาดดี เจ้าหมี คุณปลา คุณฮิปโป
คุณจระเข้ และคุณช้างตัวใหญ่จึงชวนกันไปบ้านคุณฟอง

“ทำไมวันนี้คุณฟองไม่มานะ” เจ้าหมีพูดขึ้น

“หรือว่าคุณฟองไม่สบาย” คุณข้างส่งสัย

“คุณฟองอยู่หรือเปล่า”

“อยู่! ฉันอยู่ในบ้าน” คุณฟองรีบเปิดประตูออกมา

เมื่อเห็นเพื่อน ๆ ยืนอยู่หน้าบ้าน

คุณฟองยิ้มหน้าบานด้วยความดีใจ

แต่เพื่อน ๆ ตกใจ

คุณฟองพันหลอ!

คุณข้างตัวใหญ่จะให้คุณฟองลองใส่กาง

คุณฮิปโปจะให้คุณฟองลองใส่พินซีโต ๆ

คุณจระเข้จะให้คุณฟองลองใส่พินแหลม ๆ เต็มปาก

“ขอบใจ ๆ พันหลอกก็ไม่ใช่ไร เพราะพินที่หลุดไปเป็นพินน้ำนม

อีกไม่นานพินแท็กก็ขึ้นมาแทน” คุณฟองบอกเพื่อน ๆ

“ขอโทษด้วยนะ วันนี้ฉันไม่ได้ไปแปรงพินให้ใครเลย”

“ฉันแปรงพินเองแล้ว” เจ้าหมีรีบอวด

“ฉันแปรงพินให้ฮิปโปกับจระเข้ด้วย”

คุณข้างตัวใหญ่บอกด้วยความภูมิใจ

“เก่งจริง ๆ ... แล้วพวกเธอร้องเพลงด้วยหรือเปล่า”

“ลืมร้องเพลง!” ทุกตัวพูดขึ้นพร้อมกัน

“ไม่ใช่ไร ไม่ใช่ไร ฉันต่อเพลงให้ใหม่แล้ว ช่วยกันร้องดัง ๆ เลยนะ”

แล้วคุณฟองก็ชวนเพื่อน ๆ ร้องเพลง...

“พินบนก็แปลงลงล่าง พินล่างก็แปลงขึ้นบน

พินบนก็แปลงลงล่าง พินล่างก็แปลงขึ้นบน

แปรงวันละสองหน แปรงวันละสองหน

....พินล่าง พินบนขาวสะอาดดี...แต่เนแต่เน” (ซีวัน วิสาสะ, 2548, หน้า 2 – 23)

ภาคผนวก 4

ตัวอย่างพฤติกรรมและความสามารถของแนวทาง
การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ
สังคมและสติปัญญา

ตัวอย่างพฤติกรรมและความสามารถของแนวทางการประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย
อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

พัฒนาการด้านร่างกาย				
พฤติกรรมและความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน
	3 ปี	4 ปี	5 ปี	
กล้ามเนื้อใหญ่ 1. ยืนขาเดียว	ยืนขาเดียวได้โดยใช้อวัยวะบางส่วนช่วยในการทรงตัว	ยืนขาเดียวได้โดยไม่เสียการทรงตัว	ยืนขาเดียวได้อย่างมั่นคงโดยไม่เสียการทรงตัว	สังเกตจากการยืนขาเดียวของเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม เช่น กิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะเด็กอาจเคลื่อนไหวอย่างอิสระตามจินตนาการหรือตามเรื่องราวที่ครูเล่า โดยเน้นให้เด็กมีโอกาสยืนขาเดียว หรือในกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เด็กอาจเล่นตั้งแต่ หรือข้ามสิ่งกีดขวางที่ต้องมีการกระโดดยืนขาเดียว ฯลฯ
2. เดินทรงตัว	เดินทรงตัวตามแนวที่กำหนดได้	เดินต่อเท้าไปข้างหน้าตรงตามแนวได้	เดินต่อเท้าถอยหลังตามแนวได้	สังเกตจากการเดินตามแนวของเด็ก เช่น ขณะเดินไปสนามเด็กเล่น ครูอาจชักชวนให้เด็กเดินต่อเท้าไปข้างหน้าหรือถอยหลังตามแนวในหลาย ๆ สถานการณ์
3. วิ่งและหยุด	วิ่งและหยุดได้	วิ่งอย่างรวดเร็วและหยุดได้โดยเสียการทรงตัวเล็กน้อย	วิ่งอย่างรวดเร็วและหยุดได้โดยไม่เสียการทรงตัว	สังเกตการวิ่งและหยุดของเด็กขณะวิ่งเล่นอิสระในสนามหรือเล่นเกมกลางแจ้ง
4. กระโดดขาเดียว	กระโดดขาเดียวได้	กระโดดขาเดียวได้อย่างต่อเนื่อง	กระโดดขาเดียวได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว	สังเกตการกระโดดขาเดียวของเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม เช่น การเคลื่อนไหวและจังหวะหรือการเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ

ที่มา (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 11-56)

พัฒนาการด้านร่างกาย				
พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน
	3 ปี	4 ปี	5 ปี	
5. โยนลูกบอล	โยนลูกบอลได้	โยนลูกบอลไป ข้างหน้าได้	โยนลูกบอลไป ข้างหน้าใน ทิศทางที่ ต้องการได้	สังเกตการโยนลูกบอล (ขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง 5-7 นิ้ว) ของ เด็กขณะเล่นอิสระหรือเล่นเกม เกี่ยวกับการโยนลูกบอล
6. รับลูกบอล	รับลูกบอลโดย ใช้มือทั้งสอง และลำตัวช่วย	รับลูกบอลได้ โดยไม่ใช้ลำตัว ช่วย	รับลูกบอลที่ กระดอนจาก พื้นได้	สังเกตการรับลูกบอล (ขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง 5-7 นิ้ว) ของ เด็กขณะเล่นเกมเกี่ยวกับการโยน ลูกบอล
7. เตะลูกบอล	เตะลูกบอลได้	เตะลูกบอลไป ข้างหน้าได้	วิ่งไปเตะลูก บอลไปข้างหน้า ได้	สังเกตการเตะลูกบอลของเด็กใน กิจกรรมการเล่นกลางแจ้งหรือ การเล่นอิสระ
กล้ามเนื้อเล็กและ การประสานสัมพันธ์ ระหว่างมือกับตา				
8. ร้อยวัสดุ	ร้อยวัสดุที่มีรู ขนาดเส้นผ่า ศูนย์กลาง 5 มิลลิเมตรได้	ร้อยวัสดุที่มีรู ขนาดเส้นผ่า ศูนย์กลาง 4 มิลลิเมตรได้	ร้อยวัสดุที่มีรู ขนาดเส้นผ่า ศูนย์กลาง 2 มิลลิเมตรได้	สังเกตการเล่นร้อยวัสดุต่าง ๆ ของเด็ก
9. ตัดกระดาษ	ตัดกระดาษ ขาดออกจาก กันได้	ตัดกระดาษ ตามแนวเส้นได้ โดยอาจมีรอย หยัก	ตัดกระดาษ ตามแนวเส้นได้ โดยไม่มีรอย หยัก	สังเกตการตัดกระดาษของเด็ก
10. วาดภาพอิสระ	ภาพวาดมี ลักษณะเป็น รูปร่างกลม	ภาพวาดมี ลักษณะเป็น รูปสี่เหลี่ยม มีมุมชัดเจน	ภาพวาดมี ลักษณะเป็น รูปสามเหลี่ยม มีมุมชัดเจน	สังเกตการวาดภาพอย่างอิสระ ของเด็ก

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม				
พฤติกรรมและความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน
	3 ปี	4 ปี	5 ปี	
1. แสดงความรู้สึก ความต้องการและ อารมณ์	สนใจความรู้สึก และอารมณ์ของผู้อื่นด้วยการฟังหรือมอง	รับรู้ความรู้สึก และอารมณ์ของผู้อื่นได้บ้าง	รับรู้ความรู้สึก แสดงอารมณ์ ได้สอดคล้องกับความรู้สึก และอารมณ์ของผู้อื่น	<ol style="list-style-type: none"> สังเกตสีหน้า ท่าทาง คำพูด และการแสดงออกต่อผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือ การแสดงความเห็นอกเห็นใจ สงสาร การปลอบโยน การแสดงความยินดี ฯลฯ จากกิจกรรมที่เด็ก ทำและ เหตุการณ์ต่าง ๆ สนทนากับเด็กเพื่อเข้าใจความรู้สึกเด็กที่มีต่อผู้อื่น สนทนากับผู้ปกครองเกี่ยวกับ คำพูดและการกระทำของเด็ก ที่แสดงถึงความสนใจและการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น
2. พึงพอใจในตนเอง	บอก/แสดงสีหน้าท่าทางพอใจในผลงาน/ความสามารถ และยอมรับในสิ่งที่ตนมีอยู่/เป็นอยู่	บอก/แสดงสีหน้าท่าทางพอใจใน ผลงาน/ความสามารถ และยอมรับในสิ่งที่ตนมีอยู่/เป็นอยู่	บอก/แสดงสีหน้าท่าทางพอใจใน ผลงาน/ความสามารถ และยอมรับในสิ่งที่ตนมีอยู่/เป็นอยู่	<ol style="list-style-type: none"> สังเกตสีหน้า ท่าทางคำพูดที่แสดงความพึงพอใจและยอมรับตนเองในเรื่องต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> สิ่งที่ตนเป็นอยู่ เช่น รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ ความ เป็นอยู่ในครอบครัว ฯลฯ ความสามารถ เช่น ร้องเพลง ตัดกระดาษ ฯลฯ ผลงาน เช่น ภาพวาด งานปั้น ฯลฯ สนทนากับเด็กเกี่ยวกับความพอใจในผลงานความสามารถ และยอมรับในสิ่งที่ตนมีอยู่

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม				
พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน
	3 ปี	4 ปี	5 ปี	
				3. สนทนากับผู้ปกครองเกี่ยวกับ ความพอใจที่เด็กมีต่อผลงาน ความสามารถ และการ ยอมรับในสิ่งที่ตนมีอยู่
3. แสดงความพอใจ และยอมรับผู้อื่น		บอก/แสดง สีหน้าท่าทาง พอใจใน ผลงาน/ ความสามารถ และยอมรับใน สิ่งที่ผู้อื่นมีอยู่/ เป็นอยู่	บอก/แสดง สีหน้าท่าทาง พอใจใน ผลงาน/ ความสามารถ และยอมรับใน สิ่งที่ผู้อื่นมีอยู่/ เป็นอยู่	1. สังเกตสีหน้า ท่าทาง และ คำพูดที่แสดงถึงความ พึงพอใจและยอมรับสิ่งที่ผู้อื่น มีอยู่/เป็นอยู่ เช่น รูปร่าง หน้าตา ผลงาน ความ สามารถ ความมีน้ำใจ 2. สนทนากับเด็กเกี่ยวกับ การแสดงความพอใจของเด็ก ที่มีต่อผู้อื่นในเรื่องราวต่าง ๆ 3. สนทนากับผู้ปกครองเกี่ยวกับ การแสดงความพอใจของเด็ก ที่มีต่อผู้อื่นในเรื่องต่าง ๆ
การช่วยเหลือตนเอง 4. ปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันด้วยตนเอง	ปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันด้วย ตนเอง โดยมี ผู้อื่นคอยเตือน และช่วยเหลือ เป็นบางครั้ง	ปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันด้วย ตนเองแต่ต้อง เตือนเป็น บางครั้ง	ปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันได้ ด้วยตนเอง	1. สังเกตการปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันของเด็ก เช่น - การแต่งกาย - การรักษาความสะอาด - การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม - การรับประทานอาหาร - การเก็บเครื่องใช้ - การปูและเก็บเครื่องนอน - การช่วยเหลือตนเองในเรื่อง การขับถ่าย ฯลฯ

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม				
พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน
	3 ปี	4 ปี	5 ปี	
				2. การสนทนากับผู้ปกครอง เกี่ยวกับการช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
5. ระมัดระวังดูแล ตนเองให้ปลอดภัย	ระมัดระวังดูแล ตนเองให้ ปลอดภัยโดยมี ผู้อื่นคอย ช่วยเหลือ	ระมัดระวังดูแล ตนเองให้ ปลอดภัยโดยมี ผู้อื่นคอย ตักเตือนบ้าง	ระมัดระวังดูแล ตนเองให้ ปลอดภัยได้	1. สังเกตการปฏิบัติตนของเด็ก ขณะทำกิจกรรมต่างๆ 2. สนทนากับผู้ปกครองเกี่ยวกับการ การระมัดระวังดูแลตนเอง ให้ปลอดภัยของเด็ก เช่น - การเล่น - การใช้อาคารสถานที่ - การเลือกซื้อและรับประทาน อาหาร - การปฏิบัติตนกับคนแปลก หน้า - การเดิน ฯลฯ
การเล่นและทำงาน ร่วมกับผู้อื่น 6. เล่นและทำกิจกรรม ร่วมกับผู้อื่น	เล่นและทำ กิจกรรมร่วมกับ ผู้อื่นได้บ้าง	เล่นและทำ กิจกรรม ร่วมกับผู้อื่นได้ บ้าง	เล่นและทำ กิจกรรม ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยมี จุดมุ่งหมาย ร่วมกัน	1. สังเกตการปฏิบัติตนใน การเล่นกิจกรรมประจำวัน และการทำกิจกรรมร่วมกับ ผู้อื่น 2. สนทนากับผู้ปกครองเกี่ยวกับ การเล่นของเด็ก
7. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำ และผู้ตาม		เป็นผู้นำและ ผู้ตามได้เป็น บางครั้ง	เป็นผู้นำและ ผู้ตามได้	สังเกตการปฏิบัติตนในเรื่องการ เป็นผู้นำและผู้ตามของเด็กจาก การเล่นและการกระทำกิจกรรม ต่าง ๆ

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม				
พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน
	3 ปี	4 ปี	5 ปี	
คุณธรรม จริยธรรม 8. ปฏิบัติตามข้อตกลง	ปฏิบัติตาม ข้อตกลงได้โดยมี การตักเตือนเป็น บางครั้ง	ปฏิบัติตาม ข้อตกลงได้โดย มีการตักเตือน เป็นบางครั้ง	ปฏิบัติตาม ข้อตกลงได้ ด้วยตนเอง	สังเกตการปฏิบัติตาม ข้อตกลงของเด็กจากกิจวัตร ประจำวันและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น - เก็บของเข้าที่เมื่อเลิกเล่น - วางรองเท้าให้เรียบร้อยและ ถูกที่ - ทิ้งขยะให้ถูกที่ - ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น ฯลฯ
9. รับผิดชอบงาน ที่ได้รับมอบหมาย	ปฏิบัติงานที่ ได้รับมอบหมาย โดยมีการเตือน เป็นบางครั้ง	ปฏิบัติงาน ที่ได้รับ มอบหมายโดย มีการเตือนเป็น บางครั้ง	ปฏิบัติงานที่ ได้รับ มอบหมายได้	1. สังเกตการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของเด็กตามที่ได้รับ มอบหมาย 2. สนทนากับผู้ปกครองเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบในงานที่เด็ก ได้รับมอบหมาย 3. สนทนาซักถามการมีส่วนร่วม ในการทำงานกลุ่มของเด็ก
10. ช่วยเหลือและ แบ่งปัน	ช่วยเหลือผู้อื่นได้ บ้าง	ช่วยเหลือและ แบ่งปันผู้อื่น โดยมีการเตือน เป็นบางครั้ง	ช่วยเหลือและ แบ่งปันผู้อื่นได้	สังเกตพฤติกรรมความช่วยเหลือ และแบ่งปันของเด็กในขณะเล่น และทำกิจกรรมต่าง ๆ

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม				
พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน
	3 ปี	4 ปี	5 ปี	
มารยาทตาม วัฒนธรรมไทย 11. ปฏิบัติตนถูกต้อง ตามกาลเทศะ	-	ปฏิบัติตน ถูกต้องตาม กาลเทศะได้ โดยมีการเตือน เป็นบางครั้ง	ปฏิบัติตน ถูกต้องตาม กาลเทศะได้	สังเกตการปฏิบัติตนของเด็กได้ เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และ บุคคล เช่น ไม่พูดแทรกขณะที่ ผู้อื่นกำลังพูด ไม่ยื่นคำศัพท์ ผู้ใหญ่
พัฒนาการด้านสติปัญญา				
พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน
	3 ปี	4 ปี	5 ปี	
ความสามารถ ในการรับรู้ 1. รับรู้ด้วยประสาท สัมผัสทั้ง 5	บอกคุณสมบัติ ของสิ่งที่ - มองเห็นได้ 2 อย่าง - บอกรสของสิ่ง ที่ชิมได้ 2 รส - บอกเสียงที่ ได้ยิน 2 เสียง - บอกกลิ่นของ สิ่งที่ดมได้ 2 กลิ่น - บอกความรู้สึก ของสิ่งที่สัมผัส ได้ 2 อย่าง	บอกคุณสมบัติ ของสิ่งที่ - มองเห็นได้ 3 อย่าง - บอกรสของ สิ่งที่ชิมได้ 3 รส - บอกเสียงที่ ได้ยิน 3 เสียง - บอกกลิ่นของ สิ่งที่ดมได้ 3 กลิ่น - บอกความ รู้สึกของสิ่งที่ สัมผัสได้ 3 อย่าง	บอกคุณสมบัติ ของสิ่งที่ - มองเห็นได้ 4 อย่าง - บอกรสของ สิ่งที่ชิมได้ 4 รส - บอกเสียงที่ ได้ยิน 4 เสียง - บอกกลิ่นของ สิ่งที่ดมได้ 4 กลิ่น - บอกความ รู้สึกของสิ่งที่ สัมผัสได้ 4 อย่าง	สังเกตจากการที่เด็กบอก คุณสมบัติของสิ่งของโดยผ่าน ประสาทสัมผัสทั้ง 5 1. ด้านการมองเห็น เช่น สี ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาณ สั้น-ยาว สูง-ต่ำ ฯลฯ 2. ด้านการชิมรส เช่น รสหวาน เค็ม เปรี้ยว เผ็ด จืด ฯลฯ 3. ด้านการได้ยิน เช่น เสียง ธรรมชาติ เสียงไก่นก เสียง ดนตรี เสียงน้ำไหล ฯลฯ 4. ด้านการดมกลิ่น เช่น หอม เหม็น ฉุน ไม่มีกลิ่น ฯลฯ 5. ด้านการสัมผัส เช่น เรียบ ขรุขระ นุ่ม แข็ง เย็น ร้อน ฯลฯ

พัฒนาการด้านสติปัญญา				
พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน
	3 ปี	4 ปี	5 ปี	
ความสามารถ ในการจำแนก เปรียบเทียบ 2. จำแนก เปรียบเทียบ ความเหมือน ความต่าง	จำแนก เปรียบเทียบสิ่ง ต่าง ๆ ได้ 3 ลักษณะ	จำแนก เปรียบเทียบสิ่ง ต่าง ๆ ได้ 4-5 ลักษณะ	จำแนก เปรียบเทียบสิ่ง ต่าง ๆ ได้ 6- 10 ลักษณะ	สังเกตจากการที่เด็กบอกหรือ แสดงการจำแนกเปรียบเทียบ สิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะ/ คุณสมบัติ เช่น สี รูปร่าง รูปทรง ขนาด มิติ น้ำหนัก ปริมาณ ปริมาตร จำนวนเสียง กลิ่น ฯลฯ ในขณะที่เล่นหรือทำ กิจกรรมในสภาพการณ์ปกติ
ความสามารถในการ จัดหมวดหมู่ 3. จัดหมวดหมู่สิ่ง ต่าง ๆ	จัดหมวดหมู่ สิ่งต่าง ๆ ได้ 2 ลักษณะ	จัดหมวดหมู่ สิ่งต่าง ๆ ได้ 3 ลักษณะ	จัดหมวดหมู่ สิ่งต่าง ๆ ได้ 4 ลักษณะ	1. สังเกตจากการที่เด็กบอกหรือ จำแนกสิ่งต่างๆ เป็นหมวดหมู่ ตามคุณลักษณะ คุณสมบัติ ของสิ่งของ เช่น สี รูปร่าง รูปทรง ขนาด จำนวน น้ำหนัก ประเภท ประโยชน์ ฯลฯ ในขณะที่เล่นหรือทำ กิจกรรมในสภาพการณ์ปกติ เช่น - เล่นเกมกีฬา - เล่นเครื่องเล่นประเภทบล็อก พลาสติกสร้างสวรรค์ - การจัดเก็บวัสดุสิ่งของ เครื่องเล่นเข้าที่เป็นหมวดหมู่ เช่น การจัดเก็บบล็อกตาม ขนาด สี รูปทรง ฯลฯ

พัฒนาการด้านสติปัญญา				
พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน
	3 ปี	4 ปี	5 ปี	
ความสามารถ ในการเรียงลำดับ 4. เรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ	เรียงลำดับ สิ่งต่าง ๆ ได้ 3 ลำดับ	เรียงลำดับ สิ่งต่าง ๆ ได้ 4-5 ลำดับ	เรียงลำดับ สิ่งต่าง ๆ ได้ 6-10 ลำดับ	สังเกตการเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ ตามจำนวน ขนาด ปริมาณ ความสูง ความยาว ที่เด็กเล่น หรือทำกิจกรรมในสภาพการณ์ ปกติ เช่น - เล่นเกมการศึกษา - เล่นบล็อก - จัดลำดับสิ่งต่าง ๆ ในกิจวัตร ประจำวัน ฯลฯ
5. เรียงลำดับเหตุการณ์	เรียงลำดับ เหตุการณ์ได้ 3 ลำดับ	เรียงลำดับ เหตุการณ์ได้ 4-5 ลำดับ	เรียงลำดับ เหตุการณ์ได้ 6-7 ลำดับ	สังเกตการเรียงลำดับเหตุการณ์ ขณะเด็กเล่นหรือทำกิจกรรม ต่าง ๆ เช่น 1. สนทนา ตอบคำถามจาก เรื่องราวในนิทาน เหตุการณ์ ในชีวิตประจำวัน 2. เล่นเกมการศึกษา ฯลฯ
ความสามารถ ในการหา ความสัมพันธ์ 6. เข้าใจตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง	บอก/แสดง ตำแหน่ง ใน-นอกได้	บอก/แสดง ตำแหน่ง “บน-ล่าง” ทิศทาง “เข้า- ออก” ได้	บอก/แสดง ตำแหน่ง “หน้า-หลัง” ระยะ “ใกล้- ไกล” ทิศทาง “ทางตรง- ทางอ้อม” ได้	สังเกตการบอก/แสดงตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง ใน-นอก ใกล้- ไกล ทางตรง-ทางอ้อม ขณะ ปฏิบัติกิจกรรม เช่น 1. การเคลื่อนที่ตามคำสั่ง/ ข้อตกลง 2. การเข้าแถว

พัฒนาการด้านสติปัญญา					
พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน	
	3 ปี	4 ปี	5 ปี		
7. แสดงความสัมพันธ์ ของสิ่งต่าง ๆ	บอก/แสดง ความสัมพันธ์ ของสิ่งต่าง ๆ ได้ 1 ประเภท	บอก/แสดง ความสัมพันธ์ ของสิ่งต่าง ๆ ได้ 2 ประเภท	บอก/แสดง ความสัมพันธ์ ของสิ่งต่าง ๆ ได้ 3 ประเภท	3. การเก็บสิ่งของเครื่องใช้ ของเล่น 4. การเล่นเกมการศึกษา 5. การสนทนาตอบคำถามจาก สิ่งที่พบเห็น สังเกตจากการที่เด็กบอกหรือ แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ตามประเภท ดังนี้ 1. สิ่งที่อยู่กัน เช่น ช้อน-ส้อม นก-รังนก ฯลฯ 2. สิ่งตรงกันข้าม เช่น เล็ก- ใหญ่ สีดำ-สีขาว 3. สิ่งที่เป็นอนุกรมหรือหาความ สัมพันธ์ของสิ่งที่เรียงกันอยู่ แล้วบอกสิ่งที่อยู่ลำดับถัดไป 4. สิ่งที่เป็นเหตุผลกันหรือ อุปมา-อุปมัย	
ความสามารถ ในการแก้ปัญหา	8. แก้ปัญหาได้ตามวัย	ขอความช่วยเหลือเมื่อมี ปัญหา	พยายาม แก้ปัญหาด้วย ตนเองหลังจาก ได้รับคำชี้แนะ	พยายามหาวิธี แก้ปัญหาด้วย ตนเอง	สังเกตจากการที่เด็กบอกสิ่งที่ เป็นปัญหา แสดงพฤติกรรม แก้ปัญหาในสถานการณ์การเล่น และกิจวัตรประจำวัน
การรู้ค่าจำนวน	9. รู้ค่าจำนวน	บอกหรือแสดง ค่าจำนวน 1-3	บอกหรือแสดง ค่าจำนวน 1-5	บอกหรือแสดง ค่าจำนวน 1-10	สังเกตการหยิบหรือนับจำนวน สิ่งต่าง ๆ ของเด็กขณะทำ กิจกรรมในสถานการณ์ปกติ เช่น จับกลุ่มเด็กตามจำนวนที่ กำหนดจับคู่บัตรภาพจำนวน

พัฒนาการด้านสติปัญญา				
พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน
	3 ปี	4 ปี	5 ปี	
การใช้ภาษา				
10. สนทนาหรือ เล่าเรื่องให้ผู้อื่น เข้าใจ	สนทนาโต้ตอบ หรือเล่าเรื่องด้วย คำพูดสั้น ๆ ได้	สนทนาโต้ตอบ หรือเล่าเรื่อง เป็นประโยค อย่างต่อเนื่อง	สนทนาโต้ตอบ หรือเล่าเรื่อง เป็นเรื่องราวได้	สังเกตจากการที่เด็กสนทนา โต้ตอบ/แสดงความคิดเห็น/ เล่าเรื่องราวขณะทำกิจกรรม ในสภาพการณ์ปกติ เช่น เล่า เรื่องราวจากนิทาน ผลงาน ศิลปะ รูปภาพ เหตุการณ์ต่าง ๆ ฯลฯ
11. แสดงความสนใจ ในการอ่าน	สนใจที่จะให้ ผู้อื่นอ่านหนังสือ ให้ฟัง	เปิดและทำท่า อ่านหนังสือ	เปิดและทำท่า อ่านหนังสือ พร้อมทั้งเล่า เรื่องไปด้วย	สังเกตการที่เด็กแสดงความ สนใจด้วยการดู/ถามเกี่ยวกับ หนังสือนิทาน รูปภาพ ข้อความ สัญลักษณ์ต่าง ๆ
12. แสดงความสนใจ ในการเขียน	ขีดเขียนตาม ความพอใจ	ขีดเขียนเป็น เส้นคล้าย ตัวหนังสือ (โดย ไม่เน้นความ ถูกต้องและ ไม่เกิดจาก การฝึก)	เขียนชื่อของ ตนเอง คำ ข้อความที่ลอก แบบหรือจำมา (โดยไม่เน้น ความถูกต้อง และไม่ได้เกิด จากการฝึก)	สังเกตจากการเขียนของเด็ก ขณะทำกิจกรรมในสถานการณ์ ปกติ เช่น กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) การเล่นเกม การเล่นน้ำ/ทราย ฯลฯ
ความสามารถด้าน ความคิดสร้างสรรค์				
13. มีความคิด สร้างสรรค์	สร้างผลงาน ตามความคิด ของตนเอง	สร้างผลงาน ตามความคิด ของตนเองโดย มีรายละเอียด เพิ่มขึ้น	สร้างผลงาน ตามความคิด ของตนเองโดย มีรายละเอียด เพิ่มขึ้นและ แปลกใหม่	สังเกตการทำกิจกรรมแสดง ความคิดที่ไม่ลอกแบบผู้อื่น ผลงานมีรายละเอียด มีการ ดัดแปลง มีความรวดเร็วใน การคิดและตัดสินใจสร้างผลงาน โดยสังเกตได้จาก

พัฒนาการด้านสติปัญญา				
พฤติกรรมและ ความสามารถ	เกณฑ์อายุ			แนวทางการประเมิน
	3 ปี	4 ปี	5 ปี	
				<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานทางศิลปะ - การแสดงท่าทางตาม จินตนาการ - การเล่นบทบาทสมมุติ การเล่าเรื่องราวต่าง ๆ - การเล่นสรรค์สร้างอย่างอิสระ ในสถานการณ์ต่าง ๆ

ภาคผนวก 5

ตัวอย่างคุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัย

ตัวอย่างคุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัย

อายุ	พัฒนาการด้านร่างกาย	พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม	พัฒนาการด้านสติปัญญา
3-4 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ - วิ่งแล้วหยุดได้โดยไม่ล้ม - ใช้กรรไกรมือเดียวได้ - วาดและระบายสีอิสระได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - พอใจคนที่ตามใจ - ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม - ช่วยตนเองได้ - ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนเล่น) 	<ul style="list-style-type: none"> - สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ - อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว - ชอบถาม “ทำไม” ตลอดเวลา - ร้องเพลงง่าย ๆ แสดงท่าทางเลียนแบบ - พุดเป็นประโยคมากขึ้น
4-5 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - เดิน วิ่ง กระโดดได้ดี เพราะกล้ามเนื้อเริ่มประสานสัมพันธ์กัน - กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย - ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความมั่นใจต่อตนเองสูงขึ้นมาก - ชอบท้าทายผู้ใหญ่ - ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ - สนใจผู้อื่น - ชอบเล่นบทบาทสมมติ - ชอบเล่นเป็นกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - เปรียบเทียบได้ - เรียงลำดับเหตุการณ์ได้ - เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม - ชอบถาม “ทำไม” เนื่องจากเริ่มเรียนรู้ อยากรู้ อยากเห็น - เข้าใจความเป็นเหตุเป็นผลได้ - พุดเป็นประโยคได้
5-6 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว - กระฉับกระเฉงไม่อยู่เฉย - ใช้ก้ำก๋อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษผูกเชือกทรงเท้าได้ - ยึดตัว คล่องแคล่ว 	<ul style="list-style-type: none"> - ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง - ชอบเล่นกับเด็กอื่น - ช่วยตัวเองได้ - ชอบสร้างความพอใจให้ผู้อื่น - ชอบแสดงออกและกระทำสิ่งที่ถูกต้องเพื่อให้ผู้อื่นชมเชย 	<ul style="list-style-type: none"> - พุดประโยคได้ยาวขึ้น - รู้คำศัพท์มากขึ้น - ร้องเพลง ท่องคำคล้องจองได้ - นับ 1-20 ได้ - บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนกและจัดหมวดหมู่สิ่งของได้

ที่มา (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, 2545 ก, หน้า 85)